

INGEGERD GREEN

ÁRANGURSPÆTTIR Á MÓTI ÁSKORUNUM

Nýskipan og örur breytingar einkenna samfélag og vinnumarkað á Norðurlöndum. Atvinnuleysi hefur aukist og í samkeppni um störf sem bjóðast er þekking og færni nauðsynleg. Einstaklingar án starfs eiga á hættu að hafna utangarðs og mismunurinn í samfélaginu eykst. Án starfa stöðvast allt samfélagið og erfitt verður að halda uppi velferð og opinberri þjónustu. Hvernig er okkur kleift að takast á við þessar áskoranir og sigrast á þeim?

Á fyrsta áratug tuttugustu og fyrstu aldarinnar gengu tvær djúpar efnahagslægðir yfir Norðurlöndin. Árið 2012 blasa vandræði við evrunni sem ekki er séð fyrir endann á. Bæði efnahagslífið og vinnumarkaðurinn hafa á stuttum tíma gengið í gegnum umfangsmiklar breytingar sem hafa haft áhrif á lífskjör margra einstaklinga, landsvæða og samfélaga. Brýnasta vandamálið er þó sennilega vaxandi atvinnuleysi, einkum meðal ungs fólks og nýbúa. Langvarandi atvinnuleysi grefur undan efnahag þjóðanna og getur auk þess leitt til þess að einstaklingar og hópar verði utanveltu og slíkt hefur víðtækar afleiðingar fyrir grundvöllinn að norrænum velferðarsamfélögum.

MENNTUN OG FÆRNI

Efnahagur og samfélög á Norðurlöndunum byggjast á atvinnugreinum sem krefjast mikillar þekkingar. Í vinnuafslökum greinum hefur annaðhvort verið hagrætt mjög í rekstri eða framleiðslan flutt til landa þar sem kostnaður er lægri. Til þess að standa sig í alþjóðasamkeppni eykst þörfin fyrir hæft og velmenntað vinnuafli.

Þegar umfangsmikil umskipti verða sem afleiðing óvæntrar efnahagslægðar eða óstöðugleika í efnahagslífi þjóðar er eðlilegt að takast á við breytingarnar með frumkvæði að víðtækum menntaáætlunum og hrinda þeim í framkvæmd.

ÁRANGURINN ER MISMUNANDI

Á Norðurlöndunum er löng hefð fyrir fullorðinsfræðslu, menntun auðveldar aðlögun að breytingum á vinnumarkaði. Unnt hefur verið að nota víðeigandi stofnanir og skipulag til þess að bregðast fljótt við og hrinda í framkvæmd þjóð-

arátaki eða áætlunum. En við nánari athugun kemur í ljós að þrátt fyrir reynslu, þekkingu og gott skipulag menntunar þá hafa ekki allar áætlanir náð tilætluðum árangri.

Viðfangsefnin, sem Norðurlandþjóðirnar munu standa frammi fyrir í framtíðinni, verða hvorki færri né einfaldari og því er brýnt að aðgerðirnar virki eins vel og auðið er. Því er raunhæft að spyrja: Hvað er það sem einkennir skilvirkar aðgerðir og gerir það að verkum að árangurinn er varanlegur?



Ingegerd Green

FÆRNIÞRÓUNARVERKEFNI NVL

Til þess að svara spurningunni hrinti NVL í framkvæmd færniþróunarverkefni 2009–2012. Fræðimönnum á sviði fullorðinsfræðslu var falið að greina þrjátíu árangursrík norræn menntaverkefni. Afraksturinn er ítarleg greining og samantekt á átta einstökum þáttum sem hafa áhrif á skilvirkni verkefna sem hafa skilað viðvarandi og víðeigandi árangri og áhrifum.

Í maí 2012 var birt skýrsla fræðimannanna, þar er hver þáttur er kynntur, bæði frá fræðilegu og hagnýtu sjónarhorni og jafnframt er hann tengdur við gildandi og víðeigandi rannsóknir. Skýrslan er á ensku og ber heitið „Analyses of Nordic Educational Projects designed to meet challenges in society. Defining the Success Factors“. Auk skýrslu fræðimannanna kom út minna rit þar sem þættirnir átta eru kynntir á einfaldari og skýrari hátt. Það rit er á sænsku og titillinn er „8 framgångsfaktorer – från nordiska utbildningsprojekt som möter utmaningar i samhället“. Bæði ritin eru aðgengileg á vef Norræna tengslanetsins um nám fullorðinna (sjá krækjur aftast í greininni). Heftið litla er einnig til á prenti og hægt er að panta eintök á netfanginu sigrunkri@frae.is.



Vinnuhópur í færnipróunarverkefni NVL: Hróbjartur Árnason, Peter Müller, Jyri Manninen, Anne Liveng, Ingegerd Green, Sigrún Kr. Magnúsdóttir og Ingibjörg E. Guðmundsdóttir.

NORRÆNIR ÁHRIFAVALDAR

Það er áhugavert að staðfesta að flestir þáttanna, sem hafa áhrif á árangur og lýst er í skýrslu fræðimannanna, grundvallast á þeim gildum sem einkenna norræn velferðarsamfélög. Til dæmis auðvelda gildi eins og aðlögun, félagsauður og jafnrétti (sem oft eru nefnd í tengslum við norrænan styrkleika) innleiðingu árangursþáttarins „netstarfsemi“ í menntaverkefnum. Í skýrslu fræðimannanna er rætt ítarlega um það hvernig hægt er að tengja norrænan styrkleika hæfileikum og forsendum til þess að þróa og hrinda í framkvæmd árangursríkum menntaverkefnum.

FLEIRI ÁRANGURSRÍK MENNTA-VERKEFNI

Færnipróunarverkefnið veitir þeim gagnlega þekkingu sem koma að skipulagi, framkvæmd eða fjármögnun menntaáætlana sem miða að því að mæta breytingum í samfélaginu eða á vinnumarkaði. Með því að nýta sér skýrslu fræðimannanna er hægt að velta því fyrir sér hvernig tekið er tillit til mismunandi árangursþátta í ólíkum verkefnum.

Þegar best lætur er hægt að fá staðfestingu á því að verkefnið byggist nú þegar á þeim þáttum sem máli skipta eða það er þannig að maður fær innsýn í hvernig hægt er

að aðlaga verkefnið til þess að auka möguleika á skilvirkni. Um leið ná fleiri menntaverkefni og áætlanir tilætluðum árangri!

Á vordögum 2013 fer fram málþing á Norðurlöndunum með kynningu og umræðum um skýrslu fræðimannanna og árangursþáttunum átta. Dagskrá málþinganna verður birt á næstunni.

Hægt er að nálgast nánari upplýsingar um verkefnið á vef NVL: www.nordvux.net. Skýrslu fræðimannanna „Analysis of Nordic educational projects designed to meet challenges in society. Defining the success factors“ er hægt að sækja á: http://www.nordvux.net/download/7069/competence_report_final.pdf og heftið um árangursþættina: „8 framgangsfaktor“: http://www.nordvux.net/download/7053/8_framgangsfaktor_upd.pdf

UM HÖFUNDINN

Ingegerd Green hefur stærsta hluta starfsævinnar unnið við þróun lítilla og stórra fyrirtækja og komið að samfélagsþróun. Hún hefur rekið eigin fyrirtæki, verið framkvæmdastjóri og starfsmaður og starfið hefur ýmist verið tengt ákveðnu svæði, landshluta eða Svíþjóð í heild. Ingegerd situr í stjórnun nokkurra fyrirtækja og vinnur að nokkrum þróunarverkefnum auk þess sem hún er sjálfstæður ráðgjafi.

ABSTRACT

Restructuring and rapid changes characterise Nordic societies and economy. Unemployment has increased and knowledge and competence are essential when competing for the jobs available. Unemployed individuals risk becoming outsiders and social inequality increases. Without employment society comes to a standstill and it becomes difficult to sustain the welfare system and public services. How can we meet these challenges and be successful?